

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

1945 թ. հունիսի 16-ին Ս. էջմիածնում գումարվեց Համազգային — եկեղեցական ժողովը:

Համազգային եկեղեցական ժողովը գումարվեց քաղաքա-պատմական բացառիկ նշանակալից պայմաններում:

Համազգային եկեղեցական ժողովը ներկայացնում էր ողջ հայ հավատացյալների իսկական կամքը: Այստեղ իրենց ներկայացուցիչներին ուղարկել էին թե Սովետական Հայաստանի ու Սովետական Միության մեջ ապրող հայ հավատացյալները և թե արտասահմանում ու նրա ամենահեռավոր անկյուններում գտնվող հայ հավատացյալների համայնքները:

Ներկայացուցչական այսպիսի լրիվ կազմով Համազգային-եկեղեցական ժողովի գումարումը մեր եկեղեցական պատմության մեջ կմնա որպես հզակի դեպք և խիստ բնորոշ, քանի որ այն ըստ ամենայնի ներկայացնում էր ողջ հավատացյալ հայությունն առանց բացառության:

Համազգային-եկեղեցական ժողովի բացառիկ և նշանակալից լինելու ցուցանիշը այն հայրենասիրական միասնականությունն ու կոփվածությունն էր, որ նա հանդես բերավ առանց բացառության քննվող բոլոր խնդիրներում և ընդունվեց համապատասխան գործնական որոշումներ, որոնք ըստ ամենայնի արտահայտում էին հավատացյալ ժողովրդի իլձերն ու ցանկությունները:

Ընդունված որոշումներում և բանաձևերում հանձին Համազգային-եկեղեցական ժողովի երևում էր հայ հավատացյալների միասնական կամքը:

Դարագլուխ է բաց անում մեր եկեղեցական պատմության մեջ:

Ի պատիվ Ազգային-եկեղեցական ժողովի լրջախոհ պատգամավորների պետք է ասել, որ ժողովը ոչ միայն համերաշխ ընթացավ քննարկվելիք բոլոր հարցերում, այլ և այն հանդես բերավ այնպիսի խորը գիտակցություն դեպի մեր հայրենիքի, մեր ժողովրդի և մեր պետականության շահերը, որ վեր է ամեն գովասանքից ու գնահատականից:

Ժողովը ապրեց և շնչեց մեր Մայր Հայրենիքով—Հայաստանի Սովետական Ռեսպուբլիկայով, խոյացավ նրա լուսագագաթ բարձունքներով, մոտիկից տեսավ և ճանաչեց նրա հաղթական նվաճումները և ավելի քան փարվեց մեր ազգային միասնության, մեր պետականության փառապանծ դրոշին:

Համազգային-եկեղեցական ժողովը լսեց Ամենայն Հայոց Հայրապետության ազգընտիր Տեղակալ Տ. Գեվորգ արքեպիսկոպոսի ղեկուցումը իր գործունեության մասին:

Համազգային-եկեղեցական ժողովը ելնելով Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի Տ. Տեղապահի ղեկուցման մեջ շոշափված խընդիրներից ու գտնելով նրանց իրագործման անհետաձգելի՝ ընդունեց մի շարք բանաձևեր, որոնք պիտի ապահովեն վերոհիշյալ խնդիրների կենսագործումը:

Ժողովը միանգամայն ճիշտ վերաբերմունք ցույց տվեց ազգընտիր Տեղակալ Գեորգ Տ. Գեվորգ արքեպիսկոպոսի ղեկուցմանը, երբ նշեց նրա առաջադրանքներն իրականացնելու կենսական և իրական միջոցառումները:

Ժողովը հանձն առնելով նույնական և

համարեց հոգևոր ճեմարանի բացումը 40 ուսանողներով և 6-ամյա ժամանակաշրջանով, ընդ որում 40 ուսանողի 6-ամյա ծախքն ապահովեց թեմերի և անհատ բարերարների որդեգրությամբ:

Նույնպիսի մոտեցում ունեցավ ժողովը Մայր Աթոռի տպարանի գործարկման և այն նորագույն ու լավորակ մեքենաներով ու սարքավորումներով գործադրության մեջ դնելու խնդրին: Բեյրութի պատգամավոր պ. Մ. Մսրլյանը հանձն առավ ապահովել հիշյալ սարքավորումը և մինչև 1946 թ. հունվարը ուղարկել Ս. Էջմիածին:

Այս ինքնին խոսում է այն մասին, որ մեր արտասահմանյան եղբայրների մեջ վառ է հայրենասիրությունը և արթուն ազգային գիտակցությունը:

Ժողովը ընդունեց և որոշեց տոնել Մայր Աթոռի Ս. Էջմիածին տեղափոխվելու 500-ամյակը (1441—1941), ընդ որում հրատարակել 500-ամյա պատմությունը լուսաբանող գրքեր, ժողովածուներ և այլն:

Ընդունվեց և հաստատվեց Ազգային-եկեղեցական ժողով հրավիրելու կանոնադրությունը, իսկ մեր եկեղեցու Սահմանադրության քննարկումը թողնվեց Համազգային-եկեղեցական ժողովին, ըստ ամենայնի այն քննարկելու, ստուգելու և գործնականապես ծանոթանալու իմաստով: Կանոնադրություն ընդունվեց ժամանակավորապես ի դեկավարություն, միայն վերջնական խմբագրումն ու ընդունումը հետաձգվեց հաջորդ Համազգային-եկեղեցական ժողովին:

Ամենապատիվ Տեր Տեղակալի ղեկուցման կենտրոնական խնդիրներից մեկն էր Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարի վերանորոգման հարցը, որ անշուշտ շատ խոշոր ծախքերի հետ է կապված և պահանջում է դրամական խոշոր միջոցներ, ինչպես և ճարտարապետների, արվեստագետների հմուտ և ձեռնհաս կազմ:

Համազգային-եկեղեցական ժողովը միաձայնությամբ ընդունելով Մայր տաճարի հիմնական ու գերազանցորեն վայելուչ կերպով վերանորոգելու խնդիրը և նրա անհետաձգելիությունը, որոշեց կարճ ժամանակով հետաձգել ամեն անհրաժեշտ նյութական

միջոցները և տեխնիկական անձնակազմը ապահովելու տեսակետից:

Համազգային-եկեղեցական ժողովն ընդունելով վերոհիշյալ խնդիրների անհրաժեշտությունը և նրանց անմիջական գործադրությունը միաժամանակ նշեց այն ուղին, որով պիտի ընթանա Ամենայն Հայոց Հայրապետությունը:

Այնուհետև Համազգային-եկեղեցական ժողովը ելնելով նաև մեր պետականության, մեր հայրենիքի ազատագրության վերջին քսանհինգամյա պատմությունից, երկու հեռագրով, առաջինը—Համազգային-եկեղեցական ժողովի բացման օրը, երկրորդը՝ յուր աշխատանքները վեջացնելիս՝ իր շերմագին շնորհակալությունն ուղղեց մեր ազատությունը և մեր պետականությունը կերտող և ծաղկեցնող ՍՍՌ Միության ժողկոմսովետի նախագահ հանճարեղ գեներալիսսիմուս ՍՏԱԼԻՆԻՆ, լավ գիտակցելով, որ ինչպես Սովետական Հայաստանի ծաղկումն ու բարգավաճումը, նույնպես և Մայր Աթոռի բարվոք կացությունը սերտորեն կապված են Մեծ ՍՏԱԼԻՆԻ կյանքի և գործունեության հետ:

Գաղտնիք չէ այսօր, որ հայ ժողովուրդը համայնորեն Մեծ ՍՏԱԼԻՆԻՆ է ճանաչում մեր միակ ազատարարը: Անշուշտ պատահական չէ, որ այսօր յուր հայրենիքից բռնի կերպով վտարված և օտար հորիզոններում անօթևան մնացած հայ ժողովուրդը իր հույսերը կապում է աշխարհի ամենաիմաստուն և ամենակարող Մարդու՝ Մեծ ՍՏԱԼԻՆԻ հետ:

Ինչպես հայտնի է, արտասահմանյան մեր եղբայրները որոշել են իրենց բախտը կապել Սովետական Միության ժողովուրդների բախտի հետ. նրանք միահամուտ կերպով ցանկանում են Արևմտահայաստանի իրենց նախկին բնակավայրերով ու գավառներով միանալ Սովետական Հայաստանին և մտնել ՍՍՌ Միության եղբայրական ժողովուրդների մեծ ընտանիքի մեջ:

Համազգային-եկեղեցական ժողովը, որ խորին հուզմունքով և լրիվ գիտակցակա-նությամբ ապրեց արտասահմանյան յուր եղբայրների վիշտն ու տառապանքները,

անշուշտ չէր կարող լուրջ ուշադրության չառնել արտասահմանի համահայկական այս բուռն ցանկությունները:

Ուստի Համազգային-եկեղեցական ժողովը իր հեռագրերով սրտագին շնորհակալություն հայտնելով հայ ժողովրդի ԱԶԱՏԱՐԱՐ ՄԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻՆ հայությանը և Սովետական Հայաստանի Ռեսպուբլիկային ցույց տված բարյացակամության ու հայրական խնամքի առթիվ, միաժամանակ թարգմանը հանդիսացավ այն իղձերի և հույսերի, որոնց հետ այսօր անխախտելիորեն կապված են ինչպես արևմտահայերը, նույնպես և արևելահայերը և որոնց կենսագործումը հայ ժողովուրդը կապում է միայն և միայն մեր ժողովրդի անկեղծ բարեկամ ՄԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻ կյանքի և գործունեության հետ:

Ժողովի առաջնակարգ և հերթական խնդիրն էր Ամենայն Հայոց ծայրագույն պատրիարք և կաթողիկոս ընտրելը:

Համազգային-եկեղեցական ժողովի եղալի և բացառիկ լինելու հանգամանքը ավելի քան ցայտուն կերպով երևան եկավ այս խնդրում:

Ժողովը 1945 թ. հունիսի 22-ին երեկոյան ժամը 4-ն անց 45 րոպեին միաձայն Ամենայն Հայոց Մայրապետին պատրիարք և կաթողիկոս ընտրեց ամենապատիվ Ս. Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Զեորեքչյանին:

Կաթողիկոսական միաձայն ընտրությունն աննախընթաց է մեր եկեղեցու պատմության մեջ: Այդ հանգամանքը ինքնին վկայում է այն մեծ ժողովրդականության մասին, որ վայելում է նորընտիր կաթողիկոսը: Այդ ցույց է տալիս և այն, որ հավատացյալ հայը գիտե ճանաչել և զնահատել իր ազնիվ և վաստակավոր գործիչներին:

Այն ջերմ և խանդավառ հանդիպումները, որ ունեցան հավատացյալների լայն խավերը նորընտիր Հայրապետի հետ, ցույց են տալիս, որ հայ հավատացյալը անխախտելի կապերով միացած է Մայր Աթոռի և Լուսավորչի դահլիճ հետ:

Մենք լիակատար կերպով հավատացած ենք, որ Ամենայն Հայոց վեհափառ կաթողիկոս Ս. Տ. Գևորգ Զ-ը ըստ ամենայնի և ամենակարճ ժամանակամիջոցում Համազգային-եկեղեցական ժողովի որոշումները ձեռնհասորեն կիրականացնի և կարդարացնի համայն հայ հավատացյալների հույսերը: Մի բան, որ նա արդեն ապացուցել է իր գործունեությամբ յուր տեղակալության ժամանակամիջոցի բառամյա բեղուն գործունեությամբ:

ՌՌԻԲՆՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

